

John Fante

*De broederschap
van de druif*

ROMAN

Vertaald door
Dirk-Jan Arensman

MEULENHOF

I

Op een avond, afgelopen september, belde mijn broer uit San Elmo om te melden dat mama en papa het weer over scheiden hadden.

‘Dat is niks nieuws, toch?’

‘Dit keer is het menens,’ zei Mario.

Nicholas en Maria Molise waren eenenvijftig jaar getrouwd, en hoewel het vanaf het begin een ellendige relatie was geweest, bij elkaar gehouden door het niet-aflatende katholicisme van mijn moeder die haar echtgenoot strafte met tot wanhoop drijvende tolerantie van zijn zelfzuchtigheid en minachting, leek het nu volkomen waanzinnig als die oude mensen in zo’n laat stadium in hun leven uit elkaar zouden gaan, want mijn moeder was vierenzeventig en mijn vader twee jaar ouder.

Ik vroeg Mario wat het probleem dit keer was.

‘Overspel. Ze heeft hem op heterdaad betrapt.’

Ik lachte. ‘Die oude man? Hoe kan die nou overspel plegen?’

De waarheid was dat dit de eerste beschuldiging van deze aard in vele jaren was. De vorige had te maken met mijn vaders verovering van Adele Horner, een medewerkster van de posteries – ‘een vuile, kleine heks’, zo had mijn moeder haar omschreven – een vrouw van vijftig die licht mank liep. Maar dat was jaren geleden, en papa was niet meer de man die hij geweest was. Op zijn verjaardag op 1 april had ik hem nog voorovergebogen op de vloer zien zitten, kreunend en met beide vuisten op het vloerkleed slaand, terwijl hij een aanval van zijn prostaat pareerde.

‘Kom op, Mario,’ gispte ik. ‘Je hebt het over een uitgebluste oude man.’

Hij antwoordde dat mama lippenstift had ontdekt op papa’s ondergoed, en dat hij haar, toen ze hem confronteerde met dat bewijsmateriaal (ik zag voor me hoe ze het onder zijn neus stak), bij haar keel had gepakt en die had dichtgeknepen, haar over de keukentafel had gebogen en tegen haar kont had getrapt. Hoewel hij blootsvoets was geweest, had de schop een paarse bloeduitstorting op mama’s heup achtergelaten en er zaten rode plekken rond haar hals.

Beschaamd om die lafhartige aanval op zijn vrouw was mijn vader het huis uit gevlucht toen Mario door de achterdeur binnenkwam. De aanblik van mijn moeders kwetsuren had hem zo woedend gemaakt dat hij naar buiten rende, in zijn truck sprong en naar het politiebureau scheurde, waar hij een aanklacht in wilde dienen tegen zijn vader, Nicholas Joseph Molise, wegens mishandeling en geweldpleging.

Hoofdagent Regan van de politie van San Elmo probeerde Mario zulke drastische maatregelen te ontraden, aangezien hij een oud drinkmaatje van mijn vader was en een medelid van de Elks Club. Maar Mario sloeg met zijn vuist op de balie, bleef bij zijn eisen en dwong de hoofdagent zijn plicht te doen. Vergezeld door een tweede agent reed hoofdagent Regan naar huize Molise aan Pleasant Street.

Tot Mario’s afgrijzen weigerde die ouwe zich bij zijn aanhouding neer te leggen en hield hij stand op de veranda, gewapend met een spade. Er verzamelde zich al gauw een kleine menigte van burenen, en mijn vader en de hoofdagent glipten het huis in en gingen aan de keukentafel zitten, waar ze wijn dronken en de situatie bespraken terwijl mama vanuit de slaapkamer deerniswekkend weende.

Inmiddels had de menigte voor huize Molise zich verspreid

over de straat en er werden twee extra politiewagens opgeroepen om het hele blok af te zetten. Plotseling kwam er abrupt een eind aan de camaraderie tussen papa en de hoofdagent. De hoofdagent haalde handboeien tevoorschijn en het kwam tot een handgemeen. Agenten kwamen binnenrennen toen Regan om hulp riep, en mijn vader werd tegen de grond gewerkt en geketend. Hij ademde zwaar toen hij naar buiten werd gesleept, naar een politieauto.

De aanblik van haar wederhelft in de boeien ontlokte gekwelde kreten aan mijn moeder. Ze stormde op de politie af, zo koortsachtig slaand en klauwend dat ze flauwviel op het trottoir, waar haar burens, mevrouw Credenza en mevrouw Petropoulos, haar, terwijl haar hakken over de grond hobbelden, het huis in sleepten.

Mijn broer Mario, die was teruggevallen in zijn hulpeloze angst voor mijn vader, kwam nu tevoorschijn van achter de vuilnisbakken in de steeg en haastte zich naar mama's zijde terwijl ze op de bank lag, troostte haar en hield haar hand vast.

Trillend van verlangen om haar echtgenoot te vergeven kwam mama wankelend overeind, waggelde de kamer door en viel voor het beeld van de heilige Theresia op haar knieën, waar ze de Kleine Bloem smeekte haar dolende wederhelft niet te straffen, om zijn dwalingen nog éénmaal met een medelevend oog te bezien en voor de rechtbank van de Almachtige God te bid-den om het behoud van zijn onsterfelijke ziel.

Ze smeekte Mario de aanklacht tegen die ouwe in te trekken en te zorgen dat hij werd vrijgelaten uit de gevangenis van San Elmo. 'Hij is oud, Mario. Hij bedoelt het niet kwaad, maar hij is gek aan het worden.'

Eerst weigerde Mario te overwegen zijn vader te bevrijden, aangezien hij er de voorkeur aan gaf dat papa een paar uur in de bajes bleef om af te koelen. Maar de jammerklachten van

mijn moeder, haar nobele verdraagzaamheid, en haar waar-schuwing dat papa zijn zoon aan stukken zou scheuren als hij niet gauw werd vrijgelaten, stemden Mario minder streng. Zij en Mario reden de stad in om die ouwe te bevrijden.

‘Wat moest ik anders?’ vroeg Mario aan de telefoon. ‘Het is een gemene, kwaadaardige oude man. En hoe langer je hem opsluit, des te gemener hij wordt. Het is een valse hond.’

Tot hun verbijstering, en tot afgrijzen van hoofdagent Regan, wenste Nick Molise niet vrijgelaten te worden, noch wilde hij iets weten van het intrekken van alle aanklachten. Terwijl hij Mario en mama vervloekte en zijn gijzelnemers beschimpte, accepteerde hij zijn gevangenschap vrijwillig en bezwoer hij dat hij zijn zaak zou bepleiten in elke rechtszaal in het land, tot het Hoogerechtshof aan toe, om te bewijzen dat er nog ge-rechtigheid bestond in Amerika.

‘Toen spuugde hij me in mijn gezicht,’ zei Mario. ‘Hij zei dat ik Judas was die Jezus had vermoord. Hij zei dat ik zijn zoon niet meer was. En toen gaf hij me een trap in mijn maag.’

Hierop raakte hoofdagent Regan zijn zelfbeheersing kwijt, verscheurde de aangifte en gaf papa, mama en Mario het bevel het politiebureau te verlaten. Nick Molise wilde van geen wij-ken weten, klampte zich met zijn grote vuisten vast aan de tra-lies van zijn cel. Drie agenten sloegen op zijn knokkels toen ze hem besprongen, duwden hem de gang door en gooiden hem de straat op.

Daar brak een gevecht uit tussen die ouwe en Mario. Ze rol-den de trap van het politiebureau af en over het trottoir de goot in. De politie trok ze uit elkaar en zou ze hebben ingere-kend wegens verstoring van de openbare orde, maar de hoofd-agent, die maar wat graag wilde vermijden dat hij hier verder in betrokken raakte, gaf zijn manschappen het bevel naar bin-nen te komen en de grendels op de deur te doen. En toen kreeg

mijn broer Mario, een vredelievend man van veertig, een tikje bombastisch maar zeker geen vechtjas, ongenadig op zijn lazer van die ouwe, aangezien Mario nog eerder God Zelve dan zijn eigen vader zou slaan.

Die afgrijselijke imbroglio eindigde ermee dat Mario in elkaar gezakt in de goot zat, met een bloederige zakdoek tegen zijn neus gedrukt, terwijl mama schreeuwde tegen een verzameling burgers van San Elmo die naar het schouwspel stond te kijken, in stilte en er zorgvuldig voor zorgend dat ze er niet bij betrokken raakten.

Om eerlijk te zijn was het niet de eerste keer dat het hoofd van het gezin Molise zich in het openbaar belachelijk maakte. Luttele maanden daarvoor had hij het nog opgenomen tegen een jonge barkeeper in de Onyx Bar, die hem een flinke vuistslag gaf en de straat op gooide, waarop hij een bankje door het raam van de kroeg smeed. Dat opstootje kostte me honderd dollar, die ik met een cheque betaalde, en dankzij Regan kwam de zaak nooit voor de rechter.

Sterker, Nick Molise was door de jaren op straathoeken, in kroegen en stembureaus bij zo veel meningsverschillen betrokken geweest, dat de goede naam van de familie in de stad ernstig gecompromitteerd was geraakt. Maar evengoed gaven de burgers blijk van tolerantie en goede wil, aangezien iedereen die ouwe graag mocht en genoot van zijn explosieve gedrag. Humeurig, lawaaierig, misbruik makend van hun geduld en niet zelden dronken, kon hij in San Elmo vrijelijk zijn gang gaan, en 's nachts hoorden mensen hem over de uitgestorven straten naar huis zwalken, terwijl hij beroerde uitvoeringen van 'O Sole Mio' zong, en dan zeiden ze: 'Daar gaat die ouwe Nick', en dan glimlachten ze, want hij was onderdeel van hun leven.

Dat wil zeggen: iedereen, behalve zijn zoons Mario en Virgil.

Als manager van de Afdeling Leningen van de First National Bank was mijn broer Virgil ervan overtuigd dat papa's capriolen zijn carrière in het bankwezen hadden verpest. Mario nam het zijn vader kwalijk dat die hem een universitaire opleiding had ontzegd, alsmede de gelegenheid om metselaar of steenhouwer te worden. Wat mijn zus Stella betreft, die liet nooit af in haar afkeuring van die ouwe – zijn drinken, zijn gokken, zijn achter de meiden aan lopen en zijn wreedheid jegens onze moeder. Ze had een griezelig vermogen om hem te intimideren. Een flits van haar donkere ogen, en hij dook als een hond in elkaar. Hoewel ze van hem hield, verachtte ze hem ook, vastberaden alles te onthouden wat mama vergeefs probeerde te vergeten.

Maar om terug te komen op dat telefoontje van mijn broer.

Na zijn mishandeling van Mario ging mijn vader op de trappen van het politiebureau staan en stak een vurige toespraak af tegen de verzamelde menigte. Hij laakte het verraad van zijn eigen zoon die hem had laten arresteren, hij noemde de politie criminelen omdat ze een gezagsgetrouw burger hadden gemoesteerd en hij hekelde mama als een krankzinnige oude gekkin die een eerbaar man vervolgde die alleen maar in vrede wilde leven.

Mario kokhalsde van walging toen hij vertelde over mama's ontkenkende gekrijs terwijl ze als een bezetene op de omstanders af liep, ze bij hun mouwen pakte als ze terugdeinsden en maar door bleef ratelen over de lippenstift op het ondergoed van haar echtgenoot. 'Vindt u dat een getrouwde man zich zo hoort te gedragen?' vroeg ze smekend. 'Wie doet zijn was, maakt zijn huis schoon, kookt voor hem? Is dat mijn dank: lippenstift van de mond van een of andere slet?'

De menigte ging ontzet uiteen. Zelfs papa ontvluchtte het vulgaire schouwspel, rende Oak Street af en over de spoorrails

van de Southern Pacific naar Café Roma, een vaste stek voor bejaarde Italiaanse mannen.

Bebloed en gegeneerd hielp Mario mama de truck in. Het noodlot wilde dat de accu leeg was en de auto weigerde te starten. Als oorlogsvluchtelingen sleepten moeder en zoon zich het stadje door naar het roodhouten huis aan Pleasant Street. Later haalde Mario een leenaccu op bij het pompstation van de Shell en ging terug naar de truck. De politie had een parkeerbon onder zijn ruitenwisser geschoven. Hij reed terug naar Pleasant Street.

Bij thuiskomst begon mama een koffer in te pakken, vastberaden om op de bus naar Denver te stappen, waar ze van plan was in te trekken bij haar zus Carmelina. Ze wist dat ze daar welkom zou zijn, omdat Carmelina, onze stokoude tante, mijn vader verafschuwde en er een levenslange hobby van had gemaakt zijn huwelijk te saboteren.

Terwijl mijn moeder druk bezig was met inpakken, stormden mijn zus Stella en mijn broer Virgil het huis binnen, omdat ze uit vele bronnen gehoord hadden van het woeste schouwspel voor het politiebureau. Mijn moeder, die zelden een gelegenheid voor een theatrale improvisatie in aanwezigheid van haar kinderen voorbij liet gaan, viel prompt flauw op de keukenvloer, aldus de haastige en slecht doordachte busrit over de Sierras naar Denver verhinderend, een reis die ze buitengeemeen zwaar zou hebben gevonden, aangezien ze leed aan rugpijn en een chronische urinefrequentie.

Een snufje gekneusde knoflook tegen haar neusgaten bracht mama weer bij kennis, en ze begon met de kranigheid van een heilige Bernadette rond te stommelen, wijn en vruchtencake naar de tafel te brengen, waar zich een discussie over haar problemen met papa ontspoon.

Dergelijke dialogen, zo herinnerde ik me heel goed, hadden

zich in de loop van de jaren frequent voorgedaan en nooit iets vruchtbaars opgeleverd. Oude koeien werden uit de sloot gehaald en rondgesmeten, iedereen praatte keihard en de emotionele bende liet slechts bitterheid en somberte achter. Net als de onbevleete ontvangenis was het probleem van mijn vader simpelweg onoplosbaar, ging de logica te boven, sloeg helemaal nergens op.

Mijn broer Virgil was in het bijzonder door het dolle heen. Zijn werkgever, J.K. Eicheldorn, de directeur van de bank, was getuige geweest van het spektakel voor het politiebureau, en de eerbiedwaardige notabel van San Elmo was daar niet mee in zijn nopjes. J.K. liet Virgil bij hem in zijn kantoor komen en verklaarde botweg dat de capriolen van meneer en mevrouw Molise een schandvlek op de reputatie van de bank vormden en dat als ze zo doorgingen, de positie van Virgil gevaar zou lopen.

Huilend en met zijn vuist op de keukentafel slaand beschuldigde Virgil mama en papa ervan dat ze niet goed bij hun hoofd, sociaal onverantwoordelijk en seniele ouwe gekken waren die opgesloten moesten worden.

Dit was aanleiding voor nog meer klaagzangen van mijn moeder, die haar handen wrong en de Almachtige Heer aanriep haar te komen halen. Mario haastte zich om haar te verdedigen. Hij vervloekte Virgil, schold hem uit voor omhooggevalen eikel en noemde hem een lafaard die zijn eigen ouders in de steek liet in ruil voor maatschappelijke goedkeuring.

Begiftigd met een vlijmscherpe tong zette Virgil Mario gauw genoeg op zijn plek door hem 'de laagste vorm van menselijk leven die de mensheid kent' te noemen: 'een remmer bij de spoorwegen'. Dat ging te ver. Mario gaf Virgil een klap op zijn mond, en Virgil beantwoordde die met een klap op zijn neus. Vervolgens gingen ze al worstelend de keuken door, waarbij ze stoelen omgoiden en potten en pannen uit de voorraadkast

deden tuimelen, terwijl mama gilde en Stella naar haar huis aan de andere kant van de steeg rende om de hulp in te roepen van haar man, John DiMasio, de metselaar. Tegen de tijd dat ze terugkwam met John, was het gevecht beëindigd. Virgil had zich teruggetrokken en Mario stond gebogen over de gootsteen voor de tweede keer op die veelbewogen dag een bloedneus te verzorgen.

De rust was weergekeerd, maar mama wist de boel al gauw weer op te poken.

‘Wat moet ik nou met die vieze ouwe bok?’ vroeg ze. Het was een lelijke manier om een onderwerp aan te snijden waar niemand het meer over wilde hebben, en DiMasio vond het zo weerzinwekkend dat hij het huis uit liep. Vanuit de steeg riep hij dat Stella als de donder thuis moest komen.

Stella negeerde hem. ‘Mama,’ zei ze, ‘je hebt helemaal geen hard bewijs dat papa ontrouw is geweest. Het zijn allemaal indirecte aanwijzingen.’

Mama wierp geschokt haar handen in de lucht. ‘Indirecte aanwijzingen? O, Moeder Maria, bescherm me tegen mijn eigen kinderen!’

Ze wankelde de slaapkamer in en kwam terug met de veelzeggende onderbroek, schoof borden en glazen opzij en spreidde hem midden op het geblokte tafelkleed uit als een schaamteloos *pièce de milieu*. De rode vegen die het kruis bevleekten waren goed zichtbaar.

‘Het was verdomd duidelijk dat het lippenstift was,’ zei Mario aan de telefoon. ‘De kus van een of andere sloerie.’

Mijn zus Stella, getrouwd met haar nukkige, wellevende metselaar, hield vol dat het een vlek was van het rode mondwater dat ze in de badkamer had zien staan. ‘Meer is het niet – gewoon mondwater.’

Het was alsof ze mama met een knuppel had geveld. Die viel met haar gezicht naar voren op de tafel, haar hoofd bonsde.